

Πρώτο Μέρος

Το αερόπλοιο

Φανταστείτε, αν μπορείτε, ένα μικρό δωμάτιο σε σχήμα εξαγώνου, σαν κελί κυψέλης. Δεν φωτίζεται ούτε από κάποιο παράθυρο ούτε με κάποια λάμπα, ωστόσο διαχέεται εκεί μέσα ένας απαλός φωτισμός. Δεν υπάρχουν οπές εξαερισμού, ωστόσο η ατμόσφαιρα είναι καθαρή. Δεν υπάρχουν μουσικά όργανα, ωστόσο, τη στιγμή που ξεκινά η ενατένισή μου, το δωμάτιο βρίθει μελωδικών ήχων. Στο κέντρο υπάρχει μια καρέκλα γραφείου, δίπλα της ένα αναλόγιο – αυτά είναι όλα κι όλα τα έπιπλα. Και στην καρέκλα κάθεται μια φασκιωμένη ένσαρκη μάζα – μια γυναίκα με ύψος λίγο πάνω από ένα και πενήντα και πρόσωπο λευκό σαν μανιτάρι. Σε αυτήν ανήκει το μικρό δωμάτιο.

Ένα ηλεκτρικό κουδούνι χτύπησε.

Η γυναίκα άγγιξε έναν διακόπτη και η μουσική σίγησε.

«Μάλλον πρέπει να δω ποιος είναι» σκέφτηκε και έθεσε σε κίνηση την καρέκλα της. Η καρέκλα λειτουργούσε μηχανικά, όπως η μουσική, και κυλώντας πάνω της η γυναίκα βρέθηκε στην άλλη πλευρά του δωματίου, όπου το κουδούνι εξακολουθούσε να χτυπά επίμονα.

«Ποιος είναι;» φώναξε. Η φωνή της φανέρωνε εκνευρισμό, καθώς την είχαν διακόψει αρκετές φορές αφότου άρχισε να παίζει η μουσική. Γνώριζε χιλιάδες ανθρώπους: από ορισμένες απόψεις, η ανθρώπινη επαφή είχε αυξηθεί τρομερά.

Όταν όμως έβαλε το αυτί της στον δέκτη, το λευκό της πρόσωπο συσπάστηκε σε ένα μειδίαμα και είπε:

«Πολύ καλά. Ας μιλήσουμε: θα απομονωθώ. Δεν περιμένω να συμβεί κάτι σημαντικό τα επόμενα πέντε λεπτά – γιατί τόσα μπορώ να σου διαθέσω, Κούνιο. Μετά θα πρέπει να παραδώσω τη διάλεξή μου για τη “Μουσική κατά την αυστραλιανή περίοδο”».

Άγγιξε το κουμπί της απομόνωσης, ώστε κανείς άλλος να μην μπορεί να της μιλήσει. Ύστερα πάτησε τον διακόπτη φωτισμού και το μικρό δωμάτιο βυθίστηκε στο σκοτάδι.

«Κάνε γρήγορα!» φώναξε, καθώς ο εκνευρισμός της είχε επιστρέψει. «Κάνε γρήγορα, Κούνιο. Κάθομαι εδώ στο σκοτάδι και χάνω τον χρόνο μου».

Πέρασαν δεκαπέντε δευτερόλεπτα μέχρι η στρογγυλή πλακέτα που κρατούσε στα χέρια της να αρχίσει να ανάβει. Ένα αμυδρό μπλε φως τη διαπέρασε, που βαθμιαία μετατράπηκε σε μοβ, και τώρα η γυναίκα μπορούσε να βλέπει την εικόνα του γιου της, που ζούσε στην άλλη πλευρά της Γης, ενώ κι εκείνος μπορούσε να τη βλέπει.

«Κούνο, αργείς πολύ».

Εκείνος χαμογέλασε δύσθυμα.

«Πιστεύω πραγματικά πως σου αρέσει να χασομεράς».

«Σε ξανακάλεσα, μητέρα, αλλά ήσουν πάντα απασχολημένη ή απομονωμένη. Έχω κάτι σημαντικό να σου πω».

«Τι είναι, καλό μου αγόρι; Κάνε γρήγορα. Γιατί δεν μου το έστειλες με το σωληνωτό ταχυδρομείο;»

«Γιατί προτιμώ να σ' το πω. Θέλω...»

«Λοιπόν;»

«Θέλω να έρθεις να με δεις».

Η Βάστι κοιτούσε το πρόσωπό του στην μπλε πλακέτα.

«Μα σε βλέπω!» φώναξε. «Τι άλλο θες;»

«Θέλω να σε δω, μα όχι μέσα από τη Μηχανή» είπε ο Κούνο. «Θέλω να σου μιλήσω, μα όχι μέσα από αυτή την πληκτική Μηχανή».

«Α, πάψε!» είπε η μητέρα του, κάπως σοκαρισμένη. «Δεν πρέπει να κατηγορείς τη Μηχανή».

«Γιατί όχι;»

«Κανείς δεν πρέπει».

«Μιλάς λες και κάποιος θεός έφτιαξε τη Μηχανή» φώναξε ο άλλος. «Πιστεύω πως προσεύχεσαι σε αυτήν, όταν δεν νιώθεις καλά. Άνθρωποι την έφτιαξαν, μην το ξεχνάς ποτέ. Σπουδαίοι άνθρωποι, αλλά άνθρωποι. Η Μηχανή είναι πολύ σημαντική, αλλά δεν είναι το παν. Σε αυτή την πλακέτα βλέπω κάτι σαν εσένα, αλλά δεν βλέπω εσένα. Μέσα από αυτό το τηλέφωνο ακούω κάτι σαν εσένα, αλλά δεν ακούω εσένα. Γι' αυτό θέλω να έρθεις. Να έρθεις και να καθίσεις μαζί μου. Να με επισκεφτείς για να κοιταχτούμε πρόσωπο με πρόσωπο και να μιλήσουμε για τις ελπίδες μου».

Εκείνη απάντησε πως δεν είχε σχεδόν καθόλου χρόνο για επίσκεψη.

«Το αερόπλοιο κάνει το πολύ δύο μέρες για να πετάξει από εκεί ως εδώ».

«Δεν μου αρέσουν τα αερόπλοια».

«Γιατί;»

«Δεν μου αρέσει να βλέπω την απαίσια καφετιά γη και τη θάλασσα και τα άστρα όταν έχει σκοτάδι. Στο αερόπλοιο δεν μου έρχονται ιδέες».

«Εμένα μόνο εκεί μου έρχονται».

«Τι σόι ιδέες μπορεί να σου έρθουν στον αέρα;»

Εκείνος έκανε μια παύση.

«Δεν ξέρεις τα τέσσερα μεγάλα άστρα που σχηματίζουν ένα παραλληλόγραμμο και τα τρία κοντινά άστρα

στο κέντρο του παραλληλογράμμου; Και ότι από αυτά τα άστρα κρέμονται άλλα τρία;»¹

«Όχι, δεν τα ξέρω. Δεν μου αρέσουν τα άστρα. Αλλά εσένα σου έδωσαν κάποια ιδέα; Πολύ ενδιαφέρον. Για πες μου».

«Μου ήρθε η ιδέα ότι τα άστρα μοιάζουν με άνθρωπο».

«Δεν καταλαβαίνω».

«Τα τέσσερα μεγάλα άστρα είναι οι ώμοι και τα γόνατα του ανθρώπου. Τα τρία άστρα στο κέντρο μοιάζουν με τις ζώνες που φορούσαν κάποτε οι άνθρωποι, και τα τρία άστρα που κρέμονται μοιάζουν με σπαθί».

«Με σπαθί;»

«Οι άνθρωποι κουβαλούσαν μαζί τους σπαθιά για να σκοτώνουν ζώα και άλλους ανθρώπους».

«Δεν μου φαίνεται καμιά φοβερή ιδέα, αλλά είναι σίγουρα πρωτότυπη. Πότε σου πρωτοήρθε;»

«Στο αερόπλοιο...» Έκανε μια παύση, κι εκείνη τον φαντάστηκε στενοχωρημένο. Σίγουρη δεν μπορεί να ήταν, αφού η Μηχανή δεν μετέδιδε τις αποχρώσεις της έκφρασης. Έδινε απλώς μια γενική ιδέα για τους ανθρώπους – μια ιδέα επαρκή για όλους τους πρακτικούς σκοπούς, σκέφτηκε η Βάστι. Η Μηχανή αγνοούσε ακριβώς την απρόβλεπτη άνθηση, που σύμφωνα με μια ανυπόληπτη φιλοσοφία ήταν η πραγματική ουσία της επικοινωνίας, όπως οι κατασκευαστές τεχνητών φρούτων αγνοούσαν την απρόβλεπτη άνθηση του αμπελιού. Εδώ

και πολύ καιρό η φυλή μας είχε αποδεχτεί το «επαρκές».

«Η αλήθεια είναι» συνέχισε ο Κούνιο «ότι θέλω να ξαναδώ αυτά τα άστρα. Είναι παράξενα άστρα. Δεν θέλω να τα δω από το αερόπλοιο, αλλά από την επιφάνεια της Γης, όπως οι πρόγονοί μας πριν από χιλιάδες χρόνια. Θέλω να επισκεφτώ την επιφάνεια της Γης».

Εκείνη σοκαρίστηκε ξανά.

«Μητέρα, πρέπει να έρθεις, κι ας είναι μόνο για να μου εξηγήσεις γιατί πειράζει να επισκεφτεί κανείς την επιφάνεια της Γης».

«Καθόλου δεν πειράζει» απάντησε εκείνη συγκρατημένα. «Αλλά ούτε και χρησιμεύει σε κάτι. Στην επιφάνεια της Γης υπάρχει μόνο χώμα και λάσπη, εκεί δεν επιβιώνει καθόλου ζωή, και θα χρειάζόσουν μια αναπνευστική συσκευή, αλλιώς θα σε σκότωνε η παγωμένη εξωτερική ατμόσφαιρα. Η εξωτερική ατμόσφαιρα σκοτώνει αμέσως».

«Το ξέρω· και σίγουρα θα πάρω όλες τις προφυλάξεις».

«Πέραν τούτου...»

«Ναι;»

Η Βάστι συλλογίστηκε, επιλέγοντας τις λέξεις της με προσοχή. Ο γιος της είχε παράξενο χαρακτήρα κι εκείνη ήθελε να τον αποτρέψει από την αποστολή.

«Είναι αντίθετο στο πνεύμα της εποχής» δήλωσε.

«Εννοείς πως είναι αντίθετο στη Μηχανή;»

«Υπό μία έννοια, αλλά...»

Η εικόνα του στην μπλε πλακέτα χάθηκε.

«Κούνο!»

Εκείνος είχε απομονωθεί.

Προς στιγμήν η Βάστι ένιωσε μοναξιά.

Ύστερα δημιούργησε φως και, κοιτάζοντας το δωμάτιό της, που ήταν φωτεινό και γεμάτο ηλεκτρικά κουμπιά, αναπτερώθηκε. Κουμπιά και διακόπτες υπήρχαν παντού – κουμπιά για να ζητήσει φαγητό, μουσική, ρούχα. Υπήρχε το κουμπί για το ζεστό μπάνιο, που με το πάτημά του μια μπανιέρα (απομίμησης) μαρμάρου αναδύοταν μέσα από το πάτωμα ξέχειλη με ζεστό αρωματικό νερό. Υπήρχε το κουμπί για το κρύο μπάνιο. Υπήρχε το κουμπί που παρήγε λογοτεχνία. Και φυσικά υπήρχαν τα κουμπιά με τα οποία επικοινωνούσε με τους φίλους της. Το δωμάτιο, αν και άδειο, βρισκόταν σε επαφή με όλα όσα την ενδιέφεραν στον κόσμο.

Στη συνέχεια η Βάστι έκλεισε τον διακόπτη απομόνωσης και όλα όσα είχαν συσσωρευτεί τα τελευταία τρία λεπτά μεμιάς ξεπρόβαλαν μπροστά της. Το δωμάτιο γέμισε με θορύβους κουδουνιών και αγωγούς συνομιλίας. Πώς ήταν το καινούργιο φαγητό; Θα το συνιστούσε; Της ήρθε πρόσφατα καμιά ιδέα; Θα μπορούσε να της μιλήσει κάποιος για τις δικές του ιδέες; Θα μπορούσε να δεσμευτεί πως θα επισκεπτόταν σύντομα τους δημόσιους παιδικούς σταθμούς – ας πούμε, μες στον μήνα;

Στις περισσότερες από αυτές τις ερωτήσεις απάντησε με εκνευρισμό – αυτό το αίσθημα χαρακτηρι-

ζε όλο και συχνότερα εκείνη την καλπάζουσα εποχή. Είπε πως το καινούργιο φαγητό ήταν απαίσιο. Πως δεν θα μπορούσε να επισκεφτεί τους δημόσιους παιδικούς σταθμούς εξαιτίας των πολλών υποχρεώσεων που είχε αναλάβει. Πως δεν είχε δικές της ιδέες, αλλά πως της είχαν μόλις πει μια ιδέα – ότι τέσσερα άστρα και άλλα τρία στο κέντρο έμοιαζαν με άνθρωπο: η ίδια αμφέβαλλε αν αυτό είχε και τόσο νόημα. Έπειτα έκλεισε την επικοινωνία, αφού είχε έρθει η ώρα να δώσει τη διάλεξη για την αυστραλιανή μουσική.

Το απρόσφορο σύστημα των δημόσιων συγκεντρώσεων είχε εδώ και πολύ καιρό εγκαταλειφθεί: ούτε η Βάστι ούτε το κοινό της μετακινούνταν από τα δωμάτιά τους. Μιλούσε καθισμένη στην καρέκλα της, ενόσω εκείνοι, καθισμένοι στις δικές τους καρέκλες, την άκουγαν, αρκετά καλά, και την έβλεπαν, αρκετά καλά. Η Βάστι άρχισε με μια πνευματώδη παρατήρηση για τη μουσική στην εποχή πριν από τους Μογγόλους και συνέχισε περιγράφοντας τη μεγάλη έκρηξη του τραγουδιού μετά την κινεζική κατάκτηση. Μολονότι οι μέθοδοι του Ι-Σαν-Σο και της σχολής του Μπρίσμπειν ήταν μακρινές και πρωτόγονες, ένιωσε –όπως είπε– ότι η μελέτη τους θα μπορούσε να ανταμείψει τους σημερινούς μουσικούς: είχαν φρεσκάδα και, προπαντός, ιδέες.

Η διάλεξή της, που διήρκεσε δέκα λεπτά, πήγε πολύ καλά και, όταν ολοκληρώθηκε, εκείνη και αρκετοί από τους ακροατές της άκουσαν μια διάλεξη για τη θάλασσα.

Μπορούσε κανείς να πάρει ιδέες από τη θάλασσα: ο ομιλητής φορούσε αναπνευστική συσκευή και την είχε επισκεφτεί πρόσφατα. Ύστερα, η Βάστι έφαγε, μίλησε με πολλούς φίλους, έκανε μπάνιο, ξαναμίλησε και κάλεσε το κρεβάτι της.

Το κρεβάτι δεν της άρεσε. Παραήταν μεγάλο, θα προτιμούσε ένα μικρό κρεβάτι. Δεν είχε βέβαια νόημα να παραπονιέται, αφού τα κρεβάτια είχαν τις ίδιες διαστάσεις σε όλο τον κόσμο και, για να αποκτήσει κανείς ένα κρεβάτι διαφορετικού μεγέθους, θα έπρεπε να γίνουν τεράστιες αλλαγές στη Μηχανή. Η Βάστι απομονώθηκε –αναγκαστικά, αφού κάτω από το έδαφος δεν υπήρχε ούτε μέρα ούτε νύχτα– και έκανε μια ανασκόπηση όλων των συμβάντων ως τη στιγμή που είχε καλέσει το κρεβάτι. Ιδέες; Σχεδόν καμία. Γεγονότα – άραγε η πρόσκληση του Κούνο ήταν γεγονός;

Δίπλα της, πάνω στο μικρό αναλόγιο, υπήρχε ένα λείψανο από την εποχή των σκουπιδιών – ένα βιβλίο. Αυτό ήταν το Βιβλίο της Μηχανής. Περιείχε οδηγίες για κάθε ενδεχόμενο. Αν η Βάστι ένιωθε κρύο ή ζέστη ή δυσπεψία, ή αν της διέφευγε κάποια λέξη, ανέτρεχε στο βιβλίο και αυτό της έλεγε ποιο κουμπί να πατήσει. Το εξέδιδε η Κεντρική Επιτροπή. Τελευταία εκδιδόταν όλο και πιο πολυτελώς βιβλιοδετημένο.

Καθισμένη στην άκρη του κρεβατιού, το πήρε ευλαβικά στα χέρια της. Έριξε μια ματιά γύρω της, στο φωτισμένο δωμάτιο, λες και κάποιος την παρακολουθούσε. Έπει-

τα, με αιδώ όσο και με χαρά, μουρμούρισε: «Ω Μηχανή! Ω Μηχανή!» και έφερε τον τόμο στα χείλη της. Τον φίλησε τρεις φορές, τρεις φορές έκλινε με σεβασμό το κεφάλι της, τρεις φορές ένιωσε την έκσταση της συγκατάθεσης. Έχοντας ολοκληρώσει το τελετουργικό της, πήγε στη σελίδα 1367, όπου αναγράφονταν οι ώρες αναχώρησης των αερόπλοιων από το νησί στο νότιο ημισφαίριο, κάτω από το οποίο ζούσε, με προορισμό το νησί στο βόρειο ημισφαίριο, κάτω από το οποίο ζούσε ο γιος της.

Σκέφτηκε: «Δεν προλαβαίνω».

Η Βάστι σκοτεινίασε το δωμάτιο και κοιμήθηκε· ξύπνησε και φώτισε το δωμάτιο· έφαγε και αντάλλαξε ιδέες με τους φίλους της, άκουσε μουσική και παρακολούθησε διαλέξεις· σκοτεινίασε το δωμάτιο και κοιμήθηκε. Από πάνω της, από κάτω της και γύρω της η Μηχανή βούιζε ασταμάτητα· η Βάστι δεν έδωσε σημασία στον θόρυβο, αφού είχε γεννηθεί με αυτόν στα αυτιά της. Η Γη, που την κουβαλούσε πάνω της, βούιζε καθώς κινούνταν μες στη σιωπή, στρέφοντάς την πότε προς τον αόρατο ήλιο και πότε προς τα αόρατα άστρα. Ξύπνησε και φώτισε το δωμάτιο.

«Κούννο!»

«Δεν σου μιλάω» της απάντησε «αν δεν έρθεις».

«Μήπως ανέβηκες στην επιφάνεια της Γης από τότε που μιλήσαμε;»

Η εικόνα του χάθηκε.

Συμβουλευτήκε ξανά το βιβλίο. Την έπιασε μεγάλη